

Hyvät vanhemmat, hyvät huoltajat

Tämän kirjeen tarkoitus on auttaa ymmärtämään lapsen sairautta ja lääkityksen mahdollisia riskejä.

Mikä ADHD on?

Tarkkaavuus- ja ylivilkkaushäiriö (ADHD) on lasten, nuorten ja aikuisten psykiatrinen häiriö. Kuten nimikin jo paljastaa, häiriön oireita ovat tarkkaavuus- ja keskittymisongelmat sekä impulsiivisuus ja ylivilkkaus. Lapsella ei välttämättä ole kaikkia vakavia oireita, mutta kaiken kaikkiaan oireet ovat vaikeampia ja yleisempiä kuin saman ikäisten lasten enemmistöllä.

Diagnoosin tekee lastenpsykiatri sen jälkeen, kun lapsen oireet ja taustat on tarkkaan arvioitu Yhdysvaltain psykiatriyhdistyksen tautiluokituskriteerien (DSM:n) tai Maailman terveysjärjestön kansainvälisen tautiluokituksen (ICD:n) mukaan.

Miten ADHD:ta hoidetaan?

ADHD-hoito koostuu useasta osasta. Ensimmäinen vaihe sairauden ja sen syiden sekä mahdollisten hoitotapojen ymmärtämisessä on tietojen ja neuvojen antaminen potilaalle ja hänen vanhemmilleen tai muille huoltajille. Toisessa vaiheessa lapsi ja hänen perheensä ja joskus myös opettajat tai muut huoltajat saavat käyttäytymisterapiaa.

Käytettävät lääkkeet ovat stimulantteja eli piristeitä (esim. metyyliifenidaatti tai amfetamiinit kuten deksamfetamiini) ja ei-stimulantteja (esim. atomoksetiini).

Kuten kaikkia lääkkeitä myös stimulantteja on tärkeää käyttää oikein. Stimulanttien käyttöön ja määräämiseen liittyy erityisvaatimuksia, joita kansalliset viranomaiset valvovat. Näin ollen on tärkeää, että stimulanttien käytössä noudatetaan varovaisuutta ja huolellisuutta.

Mitä on otettava huomioon, kun lapsi saa stimulanttihoitoa?

Kuten kaikkia reseptilääkkeitä myös stimulantteja on tärkeää käyttää oikein. Stimulantit voivat aiheuttaa haittavaikutuksia, jos niitä ei käytetä oikein; esim. suuret annokset tai käyttö ilman lääkärin määräystä voivat aiheuttaa vakavia terveysongelmia.

Lääkärin määräämiä stimulantteja on käytettävä harkiten. Niitä ei saa myydä eikä antaa muille.

Deksamfetamiini voi aiheuttaa väärinkäyttöä, riippuvuutta ja virheellistä käyttöä, ja sitä voi joutua väärin käsiin.

Virheellisenä käyttönä voidaan pitää jo sitä, että stimulanttia ei käytetä lääkärin suosituksen mukaan tai reseptilääkkeestä otetaan tabletti jonkin muun kuin reseptissä nimetyn vaivan lääkitsemiseksi.

Muu kuin lääkärin määräämän reseptin mukainen käyttö on väärinkäyttöä. Muu kuin reseptin mukainen pitkäaikaiskäyttö voi aiheuttaa riippuvuutta.

Vääriin käsiin joutuminen tarkoittaa sitä, että stimulantteja käyttää joku muu kuin reseptissä nimetty henkilö.

Vääränlainen käyttö aiheuttaa vakavia seuraamuksia käyttäjälle.

Stimulantteja on ehdottomasti käytettävä ohjeiden mukaan ja lääkärin säännöllisessä valvonnassa.

Mistä tiedän?

Jotkut oireet voivat olla merkki stimulanttien epäasianmukaisesta tai liiallisesta käytöstä, mutta oireet eivät aina tarkoita väärinkäyttöä. Jotkut vaikutukset voivat olla hoidon haittavaikutuksia.

Tällaisia oireita voivat olla: Euforia, huonovointisuus, hyperaktiivisuus, kiihtymys, ahdistus, pitkät valveillaoloajat, myös syömättä, huomattava laihtuminen sekä laajentuneet pupillit ja suun ja nenän kuivuminen.

Keskustele lasta hoitavan lääkärin kanssa, jos olet huolissasi lapsen oireista.

Mitä voin tehdä?

Ole varovainen lapsen käyttämien lääkemäärien kanssa. Sinun täytyy tietää, milloin resepti uusitaan, ja milloin ja kuinka usein lapsi ottaa lääkettä. Varmista, että lääkettä säilytetään turvallisessa paikassa. Laskemalla tabletit säännöllisesti voi varmistaa, että kukaan muu ei käytä lapsen lääkettä.

Kerro lapselle niistä riskeistä ja vaaroista, joita stimulanttien käyttö voi aiheuttaa. Pidä ilmapiiri avoimena, niin että lapsi tuntee olonsa turvallisiksi ja haluaa puhua ongelmistaan ja huolistaan.

Lisätietoja on oheisessa pakkausselosteessa.